

משנה

המזכיר וזו וְשֵׁנִי לְחֵבִיר, ולאחר שסיכמו את המחיר הוֹקְרוּ היין והשמן או שְׁהוּלוּ, ורוצה אחד מהם לחזור בו, אם התייקרו או הוזלו עד שלא נתמלאה המדה – קודם שהתמלא הכלי שמודדים בו עד סופו, המקח שייך עדיין למוכר, ויכולים לחזור בהם. ואם התייקרו או הוזלו מִשְׁנֵת מִלֵּאֵת הַמֶּדֶה, שייך המקח ללוקח, ואינם יכולים לחזור בהם. ואם היה סרסור – אדם שדרכו לקנות מזה ולמכור לזה בִּינְיָה, והמידה היתה שלו, אם נשברה החבית שמודדים בה ונשפך היין או השמן, נשברה לסרסור – הסרסור הפסיד, וישלם למוכר את דמי היין והשמן. שכשהמקח בכלי המידה הוא שייך לסרסור, ורק אחרי שהקונה לוקח אותו הוא נעשה שלו. דין נוסף בענין מכירת יין ושמן: חֵבִיר המוכר יין או שמן לחבירו, לאחר ששפך את כל השמן או היין מהכלי שמודד בו לכליו של הלוקח, לְהַפִּיף לוֹ – ללוקח עוד שֵׁלֶשׁ מִיָּפִין – טיפות מן היין או השמן שנשארו בדוקים בדופני כלי המידה. ומשעשה המוכר כן, אם חֲרִיבָנָה – היטה המוכר את המידה על צידה וּמִיצִית – והתאסף מה שעדיין דבוק בדופני הכלי, חֲרִי הוא שֵׁל מוֹכֵר, משום שהלוקח מתייאש ממה שנשאר. וְהַחֲנוּנִי המוכר יין ושמן דרך קבע בחנותו, אינו חֵבִיר לְהַפִּיף ללוקח עוד שֵׁלֶשׁ מִיָּפִין מכלי המידה, שכיון שהוא טרוד במלאכתו לא הטריחוהו חכמים. רבי יהודה אומר, בימי החול גם חנווני חייב להטיף שלש טיפין, ורק בעֶרֶב שָׁבֹת עֵם – סמוך לַחֲשֻׁכָה אמרו חכמים ששְׁמוּרָה, לפי שאז הוא טרוד ביותר.

גמרא

שואלת הגמרא: הא מִדֶּה דְמֵאֵן – כלי מידה זה, שכשהוא מתמלא קונה הלוקח, של מי הוא. אֵילִימָא מִדֶּה דְלֻקְחָ – של הלוקח, יקשה מדוע עד שלא נתמלאה המדה שייך המקח למוכר, הרי מִדֶּה דְלֻקְחָ הִיא, והלוקח קונה כל מה שנכנס לתוכה, ולא רק אם התמלאה. ואֵלָא, נאמר שמדובר בִּמְדֶה דְמוֹכֵר, אם כן יקשה, מדוע מִשְׁנֵת מִלֵּאֵת הַמֶּדֶה שייך המקח ללוקח, הרי מִדֶּה דְמוֹכֵר הִיא, ובכלי של מוכר אין הלוקח קונה אף אם התמלא, אלא אם משך או הגביה. משיבה הגמרא: אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מדובר כאן בְּמִדַּת סרסור, והוא השאיל את המידה לשניהם לצורך המקח. ולכן, כל שלא התמלאה המידה היא מושאלת למוכר שימדוד בה את המקח, ואין הלוקח קונה בה. ומשהתמלאה, הרי היא מושאלת ללוקח כדי שיקח בה את המקח לביתו, ונעשית כליו של לוקח וקונה בה. מקשה הגמרא: והא מִדְּקִתְנִי סִיפָא וְאֵם הִיא סרסור בִּינְיָה, נשברה החבית נשברה לסרסור, מִכְּלָל – מוכח מכאן, דְּבִרְיָא לֹא בְּסִרְסוֹר עֲסָקִין – לא מדובר כשהיה סרסור ביניהם. מתרצת הגמרא: בְּרִיָּא מְדוּבֵר כשהיתה להם מִדֶּה שהסרסור השאיל להם, בְּלֵא הַסִּרְסוֹר עצמו. ובסִיפָא מדובר, בְּאֻפּוֹן שהסרסור עֲצָמוֹ מדד להם. שנינו במשנה: חֲרִיבָנָה וּמִיצִית חֲרִי הוא שֵׁל מוֹכֵר: כִּי סְלִיק – כשעלה רבי אֶלְעָזָר מבבל לארץ ישראל, אֲשַׁבְּחִיהָ לְעִירִי – פגש את זעירי. אָמַר לִיה רבי אלעזר לזעירי, כִּי – האם יש כאן תַּנָּא, דְּאֶתְנִיחָ – ששנה לו רב את משנתינו העוסקת בענייני מידות. אֶתְנִיחָ – הראה לו זעירי את רב יצחק בר אבדימי. אָמַר לִיה רב יצחק בר אבדימי לרבי אלעזר, מָאֵר קָא קִשְׁיָא לָךְ במשנה זו. אמר לו רבי אלעזר, קשה לי על מה דתנן במשנה חֲרִיבָנָה וּמִיצִית חֲרִי הוא שֵׁל מוֹכֵר,

וְלֻגְזוֹן – ובשעת הגורן מחיר הפועלים יקר יותר, ויום עבודה יָפָה פָּלַע – שזה ארבעה דינרים, אָסוּר לבעל הבית לְהֵנֹת חֵיכְנוּ – ממלאכת הפועל בימות הגורן, כיון שתמורת זאת שהקדים לתת לו את הממון לפני שהיה מחויב בו, מחזיר לו הפועל תמורה גדולה יותר ממה שקיבל, שנותן לו עבודה השהה שלשים סלעים תמורת שלשים דינרים, וכל תשלום שנותן אדם לחבירו תמורת זאת שהלה השתמש בממונו, אסור, משום שהוא נראה כריבית. אָבֵל אִם שָׁכְרוּ בימי ניסן למאה ימים, והתחיל הפועל לעבוד עבורו כבר מִחֵיּוֹם, בְּדִינָר לְיוֹם, וְלֻגְזוֹן – ויום עבודה יָפָה פָּלַע, מוֹתֵר לבעל הבית להעסיק אותו, דכיון שהפועל מתחיל מיד את העבודה, נחשבים כל הימים כפעולה אחת שמתחילה עכשיו, ואין הכסף שקיבל מבעל הבית נראה כריבית. מסיימת הגמרא את קושייתה: וְאִי סְלִיקָא דְעִקָּף כרב ושמואל, שאם אמר 'כור בשלשים, סָפָה פָּסָלַע אִנִּי מוֹכֵר לָךְ', רִאשׁוֹן רִאשׁוֹן קָנָה, לפי שכל סאה היא מכירה נפרדת, אם כן קָנָא נָמִי, בתחילת דבריו אמנם הזכיר בעל הבית מאה דינרים תמורת מאה ימים, אבל בסוף דבריו אמר שהשכר יהיה דינר ליום, וקָנָא קָנָא מִיָּפִיטָא פָּסָק – יש לראות כל יום עבודה כשכירות בפני עצמה, והפועל יכול לחזור בו ולא לעבוד למחרת, ונמצא שהכסף שקיבל עבור שאר הימים נחשב להלוואה (ואסור להנות חימונו מדינר) ומדוע אמרה הברייתא שאם שכרו (מִחֵיּוֹם בְּדִינָר) לְיוֹם והתחיל לעבוד מיד, וְלֻגְזוֹן, יָפָה יוֹם עבודה פָּלַע, מוֹתֵר לבעל הבית להעסיק אותו גם בימי הגורן, וְאֵמָר, וְהָא 'אֵנִר נָטַר לִי' הוא – הרי יש כאן שכר המתנת מעות, שהרי העבודה שהפועל עובד עבור בעל הבית בשעת הגורן שזה סלע ליום, והיא החזר ההלוואה של המעות שנתן לו בשעה ששכרו, שזה רק דינר ליום, נמצא שהפועל נותן לו יותר ממה שהלווה תמורת זאת שהקדים לו את שכרו.

מתרצת הגמרא: אָמַר רַבָּא, וְלֻגְזוֹן בְּשִׁכְרִית מִי אָסִיר – וכי אסור לפועל להחזיר את מחיר העבודה תמורת הקדמת המעות, והרי אין הפועל מקבל מבעל הבית מעות תמורת הלוואה או מקח, אלא תמורת עבודתו, ודרך הפועל להישכר אפילו במחיר נמוך ביותר כשהוא דחוק למעות, וכל מה שהוא מקבל הרי זה ריוח עבורו, ולכן אין זו ריבית.

מקשה הגמרא: אם כן, שאין בהחזלת שכר הפועל משום ריבית, מָאֵר שְׁנָא רִישָׁא וּמָאֵר שְׁנָא סִיפָא – מדוע ברישא כשהפועל אינו מתחיל מיד בעבודה אסור זאת חכמים, ואילו בסיפא כשמתחיל מיד בעבודה, התירו. מתרצת הגמרא: רִישָׁא, דִּלָּא קָא עֲבִיד בְּהִידִּה מִחֻשָּׁתָא – שאינו מתחיל לעבוד עמו מיד, החמיירו חכמים ואסרו זאת, כיון שהקדמת המעות נראית כהלוואה, ועבודתו לאחר זמן כששכירותו שזה יותר מִחֻזִּי כִּי אֵנִר נָטַר לִי. אבל בסִיפָא, דְּקָא עֲבִיד בְּהִידִּה מִחֻשָּׁתָא – שמתחיל מיד בעבודה, אין הקדמת המעות נראית כהלוואה, ומה שממשיך לעבוד עמו גם בימי הגורן לֹא מִחֻזִּי כִּי אֵנִר נָטַר לִי.

שנינו במשנה: הלוקח פשתן מחבירו וכו' ואם היה מוֹכֵר בְּקִרְקָע וְתִלָּשׁ כֹּל שְׁהוּא קָנָה: שואלת הגמרא: וכי משום דְּתִלָּשׁ כֹּל שְׁהוּא, קָנָה את כל הפשתן. משיבה הגמרא: אָמַר רַב שְׁשֵׁת, קָנָא בְּמָאֵר עֲסָקִין, דְּאָמַר לִיה המוכר ללוקח, לָךְ יָפָה לָךְ קִרְקָע כֹּל שְׁהוּא – לך ועשה קנין חזקה בקרקע שיש בה פשתן, על ידי שתעקור ממנה מעט פשתן ובכך תיפה אותה ותכין אותה לחרישה, וְאָף שֶׁאִינִק קונה את הקרקע עצמה, ואף שהמעשה הוא רק במקצת מהקרקע, מכל מקום על ידי מעשה זה, קָנִי כֹל מַה שְׁעָלֶיהָ – תקנה את כל הפשתן המחובר בה.

גם כאשר נמצאים עדיין ברגעי הגלות האחרונים – הנה "לכל בני ישראל היה אור במושבותם".

בבא בתרא דף פז עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום רביעי) רנא

וְהָתָנּוּ בְּתַרְמוּמוֹת (פ"א מ"ח), שְׁהוֹפֵךְ שִׁמְן אִין שֶׁל תְּרֻמוֹהּ מִכֹּד
אֶחָד לְכַד אַחֵר, צִרִיךְ לְהִטִּיף מִהֶכַּד הָרָאשׁוֹן עוֹד שְׁלוֹשׁ טִיפִין,
וְאַחֵר כִּךְ מוֹתֵר לוֹ לְמֵלֵא בּוֹ חוֹלִין. וְאִם אַחֵר שְׁהִטִּיף תְּרֻבִּינָה –
הִיטָה אֶת הַכֹּד הָרָאשׁוֹן וּמִיצָה – וְהִתְאַסֵּף מִהּ שְׁהִיָּה דְּבוֹק עֵדִין
בְּדוֹפְנֵי הַכְּלִי, הָרִי זֶה תְּרֻבָּהּ וְאִינוּ חוֹלִין. וּמִבּוֹאֵר, שְׁהִתְאַסֵּף מִמָּה
שֶׁנִּשְׁאָר בְּכָלִי הָרָאשׁוֹן אִינוּ שִׁיךְ לְבַעֲלֵים שֶׁל הַכְּלִי, אֵלָּא הוּא
שִׁיךְ לְבַעֲלֵים שֶׁל הַשֶּׁמֶן וְהֵינן שְׁהִי בְּכָלִי קוֹדֵם לָכֵן, דְּהֵינן
לְתַרְמוּמָה, וְלֹא כְּמוֹ שֶׁמִּבּוֹאֵר בְּמִשְׁנֵיתֵינוּ שְׁהִמְצִיָּה הוּא שֶׁל הַמּוֹכֵר
שְׁהוּא הַבַּעֲלִים שֶׁל כָּלִי הַמִּידָה, וְאִינוּ שֶׁל הַלּוֹקָה, שְׁהוּא הַבַּעֲלִים
שֶׁל הַשֶּׁמֶן וְהֵינן שְׁהִי בְּכָלִי לִפְנֵי שְׁהִתְרוֹקֵן.

אִמְרֵי לִיָּה רַב יִצְחָק בֶּר אֲבִדִּימִי לְרַבִּי אֲלֵעָזָר, הָאֵ אִתְּמַר עָלָה – הִרִי
כִּבְר נֶאֱמַר עַל מִשְׁנֵיתֵנוּ, אִמְרֵי רַבִּי אֶבְיָהוּ, דִּין זֶה שְׁהִרְכִּינָה וּמִיִּצִּית
הִרִי הִיא שֶׁל מוֹכֵר, מִשּׁוּם יֹאשׁ בְּעָלִים נִגְזֵרָה – טַעְמוֹ הוּא מִשּׁוּם
שֶׁהַלּוֹקָה מִתִּיאֵשׁ וּמִפְקִיר אֶת הַשְּׂאֵרִית שֶׁנִּשְׁאָרָה בְּכָלִי הַמִּידָה,
מִשּׁוּם שֶׁטּוֹרַח עֹבְרוֹ לְהַמְתִּין עַד שֶׁתִּתְמַצֶּה, וְלָכֵן הִיא שֶׁל מוֹכֵר.
וְאִין זֶה שִׁיךְ בְּתַרְמוּמָה, שְׁהִרִי הִיא נִשְׁאֵרֶת תְּרֻמָּה וְאִסּוּרָה לְזוֹרִים.
שֶׁנִּינוּ בְּמִשְׁנָה: וְהָתָנּוּ אִינוּ חֵיבִי לְהִטִּיף זָכוּ.

אִבְיָהוּ לְהוֹ, הָאִם דְּבִרִי רַבִּי יְהוֹדָה, אִרְיָשָׁא קָאִי – נֶאֱמָרוּ עַל
הִרְיָשָׁא, שֶׁשֶּׁנִּינוּ וְחֵיבִי לְהִטִּיף לוֹ שְׁלֹשׁ טִיפִין, וְשִׁיטְתוֹ הִיא לְקוֹלָא
יֹתֵר מִדַּעַת תְּנָא קָמָא, שְׁגָם אִם הַמּוֹכֵר אִינוּ חֲנוּנִי פְטוֹר בַּעֲרֵב
שֶׁבֶת עִם חֲשִׁיכָה, אִוּ דְּלָמָּא אִסִּיפָא קָאִי – דְּבִרִי נֶאֱמָרוּ עַל הַסִּיפָא,
שֶׁשֶּׁנִּינוּ וְהַחֲנוּנִי אִינוּ חֵיבִי לְהִטִּיף לוֹ שְׁלֹשׁ טִיפִין, וְשִׁיטְתוֹ הִיא
לְחִימָרָא מִדַּעַת תְּנָא קָמָא, שְׁגָם חֲנוּנִי פְטוֹר רַק בַּעֲרֵב שֶׁבֶת עִם
חֲשִׁיכָה, אֲבָל בְּחוֹל גַּם הוּא חֵיבִי.

פּוֹשְׁטָה הַגִּמְרָא: תָּא שְׁמַע רֵאִיָּה שְׁאִסִּיפָא קָאִי וּלְחוּמָרָא, דְּתִנָּא
בְּבִרְיָתָא, רַבִּי יְהוֹדָה אִמְרֵי, עֵרֵב שֶׁבֶת עִם חֲשִׁכָה חֲנוּנִי פְטוֹר
מִלְּהִטִּיף, מִפְּנֵי שֶׁחֲנוּנִי פְטוֹר בּוֹמֵן זֶה, וְלֹא חֵיבִיּוֹהוּ חֲכָמִים. וְכֵאֵן
כְּתוּב בְּפִירוּשׁ שְׂרָבִי יְהוּדָה פְטוֹר רַק אֶת הַחֲנוּנִי בַּעֲרֵב שֶׁבֶת עִם
חֲשִׁיכָה, וּמַחְמִיר יֹתֵר מִתְּנָא קָמָא.

מִשְׁנָה

חֲנוּנִי שְׁמִסֵּר לְקֶטֶן שֶׁמֶן אִו מַעוֹת כְּדִי שִׁיבִיאֵם לְאֲבִי, וְהוֹיָקִם
הַקֶּטָן, הָאִם הַחֲנוּנִי חֵיבִי: הַשּׁוֹלֵחַ אֶת בְּנוֹ הַקֶּטָן אֶצֶל חֲנוּנִי
(וְהַפְּנִיּוֹן) – מִטַּבַּע בְּשׁוּי שְׁנֵי אִיסָרִין (בִּידוֹ), כְּדִי שִׁיתֵן לוֹ הַחֲנוּנִי
שֶׁמֶן בְּשׁוּי אִיסָר, וְיַחְזִיר לוֹ אִיסָר. וּמִכֹּד לוֹ הַחֲנוּנִי בְּשׁוּי אִיסָר
שֶׁמֶן, וְנָתַן לוֹ, הַחֲנוּנִי לָבֵן אֶת הַשֶּׁמֶן וְאֶת הָאִיסָר הַעוֹדֵף. שֶׁכֵּר הָבֵן
אֶת הַצִּלּוּחִית שֶׁל הַשֶּׁמֶן וְנִשְׁפָּךְ הַשֶּׁמֶן, וְאִמְרֵי אֶת הָאִיסָר שֶׁהַחֲזִיר לוֹ
הַחֲנוּנִי, הַחֲנוּנִי חֵיבִי לְשַׁלֵּם אֶת הַצִּלּוּחִית וְהַשֶּׁמֶן וְהָאִיסָר. רַבִּי
יְהוֹדָה פּוֹסֵר אֶת הַחֲנוּנִי, מִשּׁוּם שֶׁשֶּׁל מִנֵּת בֵּן שֶׁלְּחֹהּ הָאֵב אֶת
הַתִּינוּק, כְּדִי שֶׁהַחֲנוּנִי יִמְסוֹר לוֹ אֶת הַשֶּׁמֶן וְהָאִיסָר, וְאִין אַחֲרִית
הַחֲנוּנִי עֲלֵיהֶם.
וּמִזֵּדִים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוֹדָה, בְּזִמָּן שֶׁהַחֲנוּנִי לֹא נָטַל אֶת הַצִּלּוּחִית
לִידֵיו, אֵלָּא הַצִּלּוּחִית נִשְׁאָרָה בְּיַד הַתִּינוּק, וּמִכֹּד חֲנוּנִי לְתוֹכָהּ,
שֶׁחֲנוּנִי פְטוֹר מִדְּמֵי הַצִּלּוּחִית, אֲבָל חֵיבִי בְּדֵמֵי הַשֶּׁמֶן וְהָאִיסָר.

גִּמְרָא

שׁוֹאֵלֶת הַגִּמְרָא: בְּשִׁלְמָא – מוֹבַבֶּת מִחֲלוּקַת רַבֵּן וְרַבִּי יְהוּדָה בְּאִיסָר
וְשֶׁמֶן שֶׁנָּתַן הַחֲנוּנִי לְתִינוּק, שְׁבָהָא פְּלִגִי – בּוֹה נַחֲלֵק, דְּרַבְּנָן סְבִירִי,

לְאִידוּעִי שְׁדִּירָה – שְׁהָאֵב שִׁלַּח אֶת הָבֵן כְּדִי לְהוֹדִיעַ לְחֲנוּנִי שְׁהוּא
צִרִיךְ שֶׁמֶן, וְשִׁיִּשְׁלַח לוֹ אֶת הַשֶּׁמֶן וְהָאִיסָר בִּיד שְׁלִיחַ פִּיקָה, וְלֹא
הַתְּכוּיִן שֶׁהַחֲנוּנִי יִשְׁלַח בִּיד הַתִּינוּק, וְלָכֵן הַחֲנוּנִי חֵיבִי. וְרַבִּי יְהוֹדָה
סְבִיר, לְשִׁדְּוִרִי לִיָּה שְׁדִּירָה – הָאֵב שִׁלַּח אֶת הָבֵן כְּדִי שֶׁהַחֲנוּנִי יִשְׁלַח
בִּידוֹ אֶת הָאִיסָר וְהַשֶּׁמֶן, וְלָכֵן אִין הַחֲנוּנִי חֵיבִי. אֵלָּא לַעֲנִין מָה
שֶׁהָבֵן שְׁכָּר אֶת הַצִּלּוּחִית אִין מוֹבֵן מִדּוּעַ לְרַבֵּן הַחֲנוּנִי חֵיבִי, הִרִי
אִבְיָהוּ מְדַעַת בַּעֲלִים וְכַהֲפֵקֵר הִיא, כִּיֹן שְׁהָאֵב מִסֵּר בַּעֲצָמוֹ אֶת
הַצִּלּוּחִית לְתִינוּק שְׁאִינוּ יוֹדַע לְשׁוּמְרָהּ, וְכְּמוֹ שְׁהוּא מִסֵּר לוֹ
צִלּוּחִית רִיקָה, כִּךְ הוּא מִסְכִּים שֶׁהַחֲנוּנִי יִמְסוֹר לוֹ אֶת הַצִּלּוּחִית
אִם הִיא רִיקָה, וְרַק אֶת הָאִיסָר וְהַשֶּׁמֶן הוּא רּוֹצֵה שֶׁהַחֲנוּנִי יִשְׁלַח
עִם שְׁלִיחַ פִּיקָה.

מִשִּׁיבָה הַגִּמְרָא: אִמְרֵי רַב הוֹשִׁיעָא, הָכָא בְּכַעַל חֲפִית מוֹכֵר צִלּוּחִית
עֶפְקִינִין – מִדּוֹבֵר כֵּאֵן שְׁהָאֵב הוּא מוֹכֵר צִלּוּחִית, וּמִסְכִּים לְמַכּוֹר
אֶת הַצִּלּוּחִית הוּוֹ לְחֲנוּנִי אִם יִרְצֵה לְקַנוֹתָהּ, וּבְזִמָּן שֶׁנִּשְׁמָלָה הַחֲנוּנִי
מִיַּד הָבֵן עַל מִנֵּת לְבִקְרָה – לְבִדְקָה, אִם שְׁלִימָה הִיא וְיִרְצֵה
לְקַנוֹתָהּ אִו לֹא, וְאַחֵר כִּךְ הַחֲזִירָה לָבֵן. וְרַבֵּן שְׁחִיבּוֹ אוֹתוֹ עַל
הַצִּלּוּחִית סְבִיר בְּדִשְׁמוּאֵל, דְּאִמְרֵי שְׁמוּאֵל (נִדְרִים לֹא), הַנּוֹטֵל כָּלִי מִן
הָאוֹמֵן עַל מִנֵּת לְבִקְרָה – לַעֲכּוֹב וּלְבַדֵּק אִם לְקַנוֹתוֹ אִו לֹא, וְנֶאֱמָר
בִּידוֹ, כְּגוֹן שֶׁנִּפְל מִיָּדוֹ וְנִשְׁבֵּר, וְקִבְעוּ בִּינֵיהֶם מִתְּחִילָה אֶת מַחִיר
הַחֶפֶץ, חֵיבִי. שְׁמַאֲחֵר שֶׁפִּסְקוֹ אֶת הַמַּחִיר גּוֹמֵר הַלּוֹקָה בְּדַעַתוֹ
לְקַנוֹתוֹ, וּמִשְׁעָה שֶׁהַגְבִּיהוּ הַתְּחִיבִי בְּאַחֲרִיתוֹ, וְאִינוּ נִפְטֵר עַד
שִׁיחְזִירוּ לִידֵי בַעֲלֵיו. וְגַם כֵּאֵן מִדּוֹבֵר שִׁסְכִּימוּ עַל מַחִיר הַצִּלּוּחִית,
וְלָכֵן כִּשֶׁהַגְבִּיָּהּ הַחֲנוּנִי קוֹנֶה אוֹתָהּ וּמִתְחִיבִי בְּאַחֲרִיתָהּ, שְׁהִרִי
מִסְתַּבֵּר שִׁימְצָאנָה שְׁלִימָה, וְשׁוֹב אִינוּ נִפְטֵר עַד שִׁיחְזִירוּ לִידֵי
הַבַּעֲלִים, וְכִשְׁמוֹסֶרָה לְתִינוּק הִרִי הוּא כְּמִשְׁלִיכָה לְאִיבּוֹר. וְרַבִּי
יְהוּדָה שְׁפִטֵּר, אִינוּ סוֹבֵר כְּשִׁמוּאֵל.

שׁוֹאֵלֶת הַגִּמְרָא: לִיָּמָא דְּשְׁמוּאֵל תִּנָּא הִיא – אִם כֵּן נִצְטָרַךְ לּוֹמֵר
שְׁדִינוּ שֶׁל שְׁמוּאֵל שְׁנֵי בְּמַחְלוּקַת תְּנָאִים, שְׂרָבִי יְהוּדָה אִינוּ סוֹבֵר
כְּמוֹתוֹ.

מִבְּאֵרֶת הַגִּמְרָא בִּיאוֹר אַחֵר בְּדַעַת רַבֵּן: אֵלָּא, רַבָּה וְרַב יוֹסֵף
דְּאִמְרֵי תְּרִינְיָהוּ – שְׁאִמְרוּ שְׁנֵיהֶם, הָכָא, בְּחֲנוּנִי שְׁהוּא מוֹכֵר
צִלּוּחִית עֶפְקִינִין, וְלֹא מִדּוֹבֵר שְׁהָאֵב מִסֵּר צִלּוּחִית לִידֵי הָבֵן, אֵלָּא
הוּא נָתַן לוֹ דְּמִים כְּדִי לְקַנוֹת מִהַחֲנוּנִי צִלּוּחִית עִם שֶׁמֶן, וְהַחֲנוּנִי
מִסֵּר אֶת הַצִּלּוּחִית וְהַשֶּׁמֶן לִידֵי הָבֵן, וְלָכֵן אִין כֵּאֵן אֲבִיָּהּ מִדַּעַת.
וְאִידָא רַבִּי יְהוֹדָה לְמַעֲמִיָּה – רַבִּי יְהוּדָה לְשִׁיטְתוֹ, שֶׁסְבִיר שְׁהָאֵב
שִׁלַּח אֶת הָבֵן כְּדִי שֶׁהַחֲנוּנִי יִמְסוֹר לוֹ אֶת הַדְּבָרִים, וְלָכֵן הַחֲנוּנִי
פְטוֹר גַּם עַל הַצִּלּוּחִית, וְרַבְּנָן לְמַעֲמִיָּהוּ – וְרַבֵּן לְשִׁיטְתוֹ, שֶׁסְבִיר
שְׁהָאֵב שִׁלַּח אֶת הָבֵן רַק לְהוֹדִיעַ לְחֲנוּנִי וְלֹא כְּדִי שִׁימְסוֹר לוֹ, וְלָכֵן
הַחֲנוּנִי חֵיבִי גַם עַל הַצִּלּוּחִית.

מִקְשָׁה הַגִּמְרָא: אִי חֵבִי אִיָּמָא סִיפָא, מְוִדִּים חֲכָמִים לְרַבִּי יְהוֹדָה,
בְּזִמָּן שֶׁהַצִּלּוּחִית בְּיַד הַתִּינוּק וּמִכֹּד חֲנוּנִי לְתוֹכָהּ, שֶׁחֲנוּנִי פְטוֹר.
וְהָאֵ אִמְרֵי לְאִידוּעִי שְׁדִּירָה – הִרִי אִמְרֵי שְׁלִרְבָּנִין הָאֵב שִׁלַּח אֶת
הַתִּינוּק רַק כְּדִי לְהוֹדִיעַ לְחֲנוּנִי, וְלֹא שִׁיתֵן בִּידוֹ שֶׁל הַתִּינוּק, וּמִדּוּעַ
יִפְטֹר הַחֲנוּנִי אִם נָתַן אֶת הַצִּלּוּחִית בִּידֵי הַתִּינוּק וְאַחֵר כִּךְ מִילָא
אוֹתָהּ בִּידֵיו.

מִבְּאֵרֶת הַגִּמְרָא בִּיאוֹר אַחֵר: אֵלָּא, אִבְיָי בְּרַבִּי אִבְיָי וְרַבִּי חֲנִינָא בְּרַבִּי אִבְיָי
דְּאִמְרֵי תְּרִינְיָהוּ, אִין מִדּוֹבֵר כֵּאֵן שְׁהָאֵב מוֹכֵר צִלּוּחִית וְלֹא
כִּשֶׁהַחֲנוּנִי מוֹכֵר צִלּוּחִית, אֵלָּא הָכָא בְּמִיָּא עֶפְקִינִין, בְּצִלּוּחִית
הַמִּיּוּחָדֶת לְמִדּוֹר בְּהּ,

יש לבקש בתפילה שהמשכת הברכה תהיה באופן המתאים למצב העולם דלמטה, בטוב הנראה והנגלה.

משיחת שבת פרשת שמיני ה'תשד"מ

יהודי שחוש שיש לו כל טוב ולא חסר לא מאומה – הרי אדרבה: הרחמנות עליו גדולה עוד יותר!

משיחת שבת פרשת שמיני ה'תשד"מ